

**§ 29 Svar på remissen ”Strategi för en äldrevänlig stad –
underlag till program”**

Beslut

Stadsdelsnämnden beslutar att lämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Ärendet

Föreligger förvaltningens tjänsteutlåtande,
dnr 1.5.1./1130-2017.

Andelen äldre i befolkningen ökar såväl i Stockholms stad som i övriga landet och i stora delar av världen. Idag bor cirka 140 000 personer som är över 65 år eller äldre i staden och det förväntas öka med drygt 90 000 personer till år 2040. År 2015 var Stockholms stad med och grundade the European Covenant on Demographic Change som syftar till att främja äldrevänliga städer inom Europa. En äldrevänlig stad kan definieras som en för äldre, med varierande behov och förutsättningar, tillgänglig och inkluderande stad med en utemiljö och samhällsservice som möjliggör ett aktivt liv, såväl fysiskt som socialt och samhällsgemensamt, också under alderdomen.

Utifrån det har Äldrenämnden fått i uppdrag att ta fram ett underlag till program för en äldrevänlig stad vilket resulterat i den Strategi för en äldrevänlig stad som behandlas i detta tjänsteutlåtande. Förvaltningen är överlag positiv till Strategin för en äldrevänlig stad och delar många av de synpunkter och förslag som presenteras.

Förslag till beslut

Ledamoten Elisabeth Johnson (M) anmäler för Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet, som sitt ersätтарыttrande, ett förslag till beslut enligt bilaga 1.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar på förvaltningens förslag till beslut. Ordföranden Lorena Delgado (V) hör att det finns två förslag till beslut, förvaltningens samt Moderaternas, Liberalernas och Centerpartiets, som sitt ersättaryttrande. Hon ställer dessa två förslag mot varandra och hör bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Särskilt uttalande

Ledamoten Liliane Svensson (S) anmäler för Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet ett särskilt uttalande enligt bilaga 2.

Reservation

Elisabeth Johnson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut.

Bengt Johansson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut.

Eva Rüdlinger (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut.

Arslan Bicen (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut.

Jan Jönsson (L) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut.

Cecilia Carpelan (L) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut.

Erik Sihlberg (C) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till ersättaryttrande.

Bilaga 1

Förslag till beslut, Moderaterna, Liberalerna samt Centerpartiet, som sitt ersättaryttrande.

Bilaga 2

Särskilt uttalande, Socialdemokraterna.

Bilaga 1: Förslag till beslut, Moderaterna, Liberalerna samt Centerpartiet, som sitt ersätтарыttrande.

Skärholmen SDN
2018-03-22

Svar på remissen "Strategi för äldrevänlig stad - underlag till program"

Elisabeth Johnson m.fl (M)
Jan Jönsson m. fl (L)
Erik Sihlberg (C)

Vi yrkar gemensamt att:

- 1. Stadsdelsnämnden godkänner i huvudsak förvaltningens förslag "Strategi för en äldrevänlig stad – underlag till program".**
- 2. Därutöver anføres följande:**

Alla stockholmare ska kunna åldras med frihet, självbestämmande och värdighet. Äldre ska respekteras för sin individualitet och sina livsval. Möjligheten att påverka sitt eget liv ska inte försämrats bara för att man blir gammal.

I sin budget för 2017 skrev majoriteten följande: "De stora behoven ställer fortsatta krav på samplanering mellan stadsdelsnämnderna och krav på samordning av äldrenämnden. För att säkra långsiktighet och stabilitet i arbetet ska äldrenämnden under 2017 ta fram ett program för framtidens äldreomsorg".

Enligt förvaltningens tjänsteutlåtande har "detta utvecklats till att ta fram ett underlag till ett program för en "Äldrevänlig stad". Arbetet ska således gälla alla äldre, oavsett om de har äldreomsorg eller inte."

Det föreliggande dokumentet utgör, som förvaltningen anför, ett underlag till en strategi för en äldrevänlig stad, inte en färdig strategi. Men med reservation för att vi inte känner till exakt vad strategin kommer att innehålla finns det utifrån förevarande ärende skäl att anta att den kommer att vara väsentligen annorlunda än ”ett program för framtidens äldreomsorg”. De fokusområden som lyfts i underlaget och som utgår från WHO:s definitioner på en äldrevänlig stad berör knappt omsorgssidan.

Begreppet ”program för framtidens äldreomsorg” leder tankarna till ett genomtänkt och sammanhållet program för stadens äldreomsorg, där förebyggande verksamhet, hemtjänst, boende, hemsjukvård och även samverkan med landstinget finns som naturliga och sammanhållande delar. Det ter sig inte sannolikt att detta kommer att vara fokus för strategin för en äldrevänlig stad.

Idén att ta fram en strategi för en äldrevänlig stad är lovvärd. Staden behöver bli bättre anpassad för alla äldre, såväl de som har äldreomsorg som de som inte har det. Livsvillkoren för alla äldre – även dem som inte har äldreomsorg - behöver uppmärksammas mer.

Att ta fram en strategi för en äldrevänlig stad står inte i konflikt med, men kan heller inte ersätta, ett program för framtidens äldreomsorg. Därför bör arbetet med ett sådant program återupptas. Ett sådant program kan innebära en mer sammanhållen omsorgskedja och långsiktig planering för hur vi ska hantera en ökande åldrande befolkning.

Angående underlaget och det kommande arbetet har vi följande specifika synpunkter:

Vi vill betona vikten av att involvera fler äldre i arbetet med strategin och inte minst nå äldre i de stadsdelar där färre äldre engagerar sig i traditionella pensionärsorganisationer. Även

om den workshop som anordnades med äldre innehöll för få deltagare för att några mer omfattande slutsatser ska kunna dras så bekräftar ändå resultaten att trygga och anpassade bostäder och en bra äldreomsorg är viktiga frågor för många äldre. Detta understryker betydelsen av att dessa perspektiv inte tappas ur sikte.

Frågan om samverkan med landstinget saknas i princip helt. Detta ter sig svårbegripligt, i synnerhet eftersom landstingets ansvarsområden sjukvård och kollektivtrafik är avgörande för en värdig och bra ålderdom. Även om staden inte har rådighet över dessa områden måste arbetet med en äldrevänlig stad självklart innefatta dialog och samverkan med landstinget.

Analysen av inkomstfördelning är tunn och måste kompletteras med uppgifter som inte finns i hållbarhetskommisionens rapporter. En fråga som är av avgörande betydelse för många personer när de tänker på sitt åldrande är pensionerna. Pensionerna – förvisso en statlig fråga - påverkar naturligtvis frågan om vilken levnadsstandard, service osv som man kan rimligtvis förvänta sig som äldre oavsett inkomst, och vad som bör kunna variera utifrån betalningsförmåga.

Underlaget refererar till statliga utredningar som SOU 2008:113, SOU 2015:85 och SOU 2017:21. Det är förvånande att man inte refererar till Ds 2017:12 som ju innehåller skarpa förslag inom såväl boende som hemtjänst.

Anhörigperspektivet saknas helt, vilket också är förvånande med tanke på att många av de anhöriga själva är äldre. Det är anmärkningsvärt att situationen för kvinnor som utför informell omsorg åt personer utanför det egna hushållet tas upp men inte situationen för dem som vårdar anhöriga. Inte minst med tanke på att det finns en stark jämställdhetsaspekt på de anhörigas situation borde denna aspekt ha lyfts fram tydligare.

Arbetet mot åldersdiskriminering är viktigt för en äldrevänlig stad. Det är också något som de äldre själva lyfter fram i workshopen. Trots en mycket ambitiös retorik från majoritetens sida i frågor som rör diskriminering och mänskliga rättigheter konstaterar vi att stadens faktiska arbete mot åldersdiskriminering inte är särskilt omfattande. Staden måste bland annat öka möjligheterna för äldre arbetstagare att stanna kvar i arbetslivet.

En fråga som också påverkar de äldres förmåga och vilja att stanna kvar i arbetslivet längre är de ekonomiska incitamenten. Att höja skatterna för äldre som arbetar, som regeringen och majoriteten har gjort, bidrar knappast till en stad där äldre arbetstagare känner sig välkomna och uppskattade. I en äldrevänlig stad är det givetvis också lätt för äldre att starta och driva företag.

I underlaget anges det: ”Deltagarna förmedlade en osäkerhet kring om de verkligen kommer att få hjälp den dag de behöver det.” Det visar på behovet av att en äldrevänlig stad kan garantera att äldre får den hjälp de behöver. Det här är centrala frågor för en äldrevänlig stad som inte får förbises till förmån för mer abstrakta och symboliska fokusområden.

Punkten 1c om framtagande av program framstår som central, i ljuset av att föreliggande dokument endast är ett underlag. Då är det märkligt att beskrivningen av den kommande processen är mycket tunn. Vi hade förväntat oss en tydligare färdplan framåt.

Vi upprepar vikten av att även äldre som inte nås av traditionella former av intressepolitisk påverkan kan göra sin röst hörd. Det arbete med lokala utvecklingsplaner och medborgarbudget som majoriteten har bedrivit inom andra områden riskerar dock att bli en övning i symbolpolitik och falska förespeglningar snarare än verklig påverkan.

Det är något anmärkningsvärt att rubriken ”involvering av yrkesaktörer” huvudsakligen handlar om kommunikation nedåt, och inte om själva framttagandet av programmet. Den professionsworkshop som förvaltningen anordnade involverade endast deltagare från äldreomsorgen, trots att strategiarbetet har ett brett anslag där frågor som rör den fysiska stadsmiljön tar stor plats. För att ambitionerna om en äldrevänlig stad ska kunna förverkligas måste arbetet med strategin inte bara förankras hos, utan också tas fram av den samlade kompetens som finns i staden.”

Bilaga 2, särskilt uttalande, Socialdemokraterna

Skärholmens stadsdelsnämnd 2018-03-22

Salar Rashid m.fl (S)
Lorena Delgado m.fl (V)
Sara Grolander m.fl (MP)

Dnr.1.5.1/1130-2017

**Svar på remissen ”Strategi för en äldrevänlig stad –
underlag till program”.**

Särskilt uttalande

Vi anser det vara glädjande och ett mycket bra initiativ, att Stockholms stads äldrenämnd tagit ett stort grepp och har tagit fram ett underlag till program som ska gälla alla äldre. Tanken med äldrevänlig stad är att det är ett mer omfattande och ambitiösare program än bara en plan för äldreomsorgen.

IT- frågor

Det är bra att man i större utsträckning än i dag aviserar en större användning av elektronisk teknik än vad som görs i dag. Det finns många områden där man kan använda sig av denna teknik, varav inköp av matvaror är ett av dessa användningsområden. Det skulle också i det fall man har hemtjänst kunna vara ett verktyg för dem, så att man på det viset kan få en bättre arbetsmiljö.

I framtiden kommer säkert många ha sk smarta telefoner och vara väl bekant med IT. Men teknik får aldrig ersätta mänsklig kontakt. Vet vi i dag hur pensionen kommer att räckas till att ha dator, bredband och en skrivare, som kan behövas i sammanhanget?

Cykelbanor

Det finns mycket att göra för att få ett bättre samhälle för alla där även äldre med funktionsnedsättning kan ingå. Att uppmuntra cykling är bra, men det måste vara säkert för gångtrafikanter. Därför är det viktigt anser vi att gång – och cykelbanor separeras. Om man har svag hörsel och en cyklist kommer svischande förbi en, så kan man bli rädd och tappa balansen.

Stockholms lokaltrafik.

När det gäller vissa områden, såsom att färdas med allmänna kommunikationer, så är det ju Stockholms läns Landsting som har ansvaret för detta. Många upplever det som väldigt jobbigt att åka framför allt T-bana. Allt för ofta är det hissar som inte fungerar, rulltrappor som det är fel på och det är på vissa stationer ont om sittplatser på perrongerna. Det är viktigt att man kan lita på att hissar m m fungerar. Det är också viktigt att man kan få sätta sig ner och vila sig när man väntar på att få åka.

Annat som kan upplevas som frustrerande är, att på vissa stationer är det mycket folk som rör sig. Stress och jäkt gör att man kanske inte tar hänsyn till de som har svårt för att gå och då blir dessa personer rädda för att ramla på grund av att någon oavsiktligt skulle kunna knuffa till dem. Därför borde det vara tydliga uppmaningar, att man ska ta hänsyn. Dessutom den uppmaning, som idag finns vid speciella sittplatser för de som behöver en sittplats respekteras väldigt sällan och bör därför tydliggöras. I äldrenämnden har ju partierna KD, M och L med ersättaryttrande från C aviserat att samverkan med Landstinget saknas helt. Vi ser fram emot att det moderatstyrda Landstinget tar initiativ till att medverka i denna fråga.

Övrigt

I programmet finns det sådant som att förändra attityder och annat som är av praktiskt genomförbara åtgärder. Att göra det möjligt att människor av alla åldrar kan få möjlighet att göra saker gemensamt är ett sätt att bryta isolering och få förståelse för varandra. Vissa åtgärder kan implementeras omedelbart och kostnaden är försumbar i sammanhanget. Det gäller till exempel det i programmet beskrivna IT- värddar och volontärer. Men också inom kulturområdet bör det finnas arrangemang som kan locka deltagare i alla åldrar.

För att göra alla delaktiga, så kan man göra trygghetsvandringar och medborgardialoger på växelvis dagtid och kvällstid. Fler sittplatser och toaletter är också sådant som kan åtgärdas tämligen snart. Många äldre använder sig numera av en rollator. Våra äldre fastigheter är inte byggda för att man på ett säkert sätt ska kunna ställa ifrån sig en rollator innanför porten. Det finns ofta ett cykelstall och ett utrymme för barnvagn. Det är nödvändigt att det finns ett utrymme för en rollator också tycker vi. För våra kommunala bostadsbolag så bör det vara en åtgärd att se till detta vid nybyggnation och ombyggnader i fastigheter.

Vissa åtgärder tar lite längre tid att förverkliga och kostar en del. Där måste människans behov och tillgänglighet stå i fokus och prioriteras, anser vi.